

isaac

DANMARK
Supplerende og alternativ kommunikation

A chapter of The International Society for Augmentative
and Alternative Communication

ISAAC-NYT

nr. 1 - 2014

Om ISAAC Danmark

Formand:
Sissel Madsen
Center for Rehabilitering og Specialrådgivning,
Odense
Tlf.: 63 14 05 67

e-mail:
sissel.madsen@soc.regionsyddanmark.dk
CVR nr. 29948445

Sekretær:
Margit Grønkjær
Kirkebækskolen
Kløvervænget 51
2625 Vallensbæk

margit.groenkjaer@skolekom.dk

Indmeldelse kan ske hos formanden eller et bestyrelsesmedlem.

Kontingent pr. år (dækker medlemskab af både det internationale ISAAC og ISAAC-Danmark):

AAC bruger	kr..... 275,-
Enkelt medlem	kr..... 470,-
Studerende/pensionister	kr..... 325,-
Dobbelt medlemskab (Institutioner/skoler)	kr..... 900,-
Trippel medlemskab (Institutioner/skoler)	kr.....1.350,-
Støttemedlem	kr.....2.500,-

ISAAC officielle tidsskrift: "Alternative and Augmentative Communication – ACC",
abonnement pr. årgang kr..... 540,-

ISAAC-NYT

Medlemsblad for medlemmer af foreningen ISAAC Danmark
(*International Society for Augmentative and Alternative Communication*)

Redaktør: Susanne Limskov

e-mail: suli@varde.dk

Bladet udkommer normalt 3 gange om året.

Deadline til næste nummer er 15 maj 2014..

ISSN nr. 1397-0747
Oplag: ca. 200 stk.
Tryk: Sissel Madsen
Layout: Gert Krabsen

Foreningens hjemmeside: www.isaac.dk

Foreningens postadresse:

(Indtil april 2014)
ISAAC Danmark
c/o Sissel Madsen
CRS
Heden 11
Postboks 149
5100 Odense C

(Fra april 2014)
Ny formand, find det på www.isaac.dk

Alle henvendelser på redaktionelle spørgsmål stiles skriftligt til redaktionen.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der indsendes uopfordret.

Indhold

Om Isaac Danmark.....	2
Redaktørens hjørne	3
Sissel summer og flyver videre	4
Bestyrelsesarbejdet siden sidst	4
UPS	5
ISAAC Danmark. 25 år i kommunikationens tjeneste..	6
Regnskab 2013..	12
Jeg lærer noget hver dag..	14
Christian har været heldig..	18
Ny informationsfolder	19
Hvordan går det egentlig med PODD?.	20
Specialpædagogik og teknologi	22
IKT-messe.....	30
En bøn fra kassereren.....	30
ISAAC 2014 i Lissabon	30

Redaktørens hjørne

v/Susanne Limskov.

Så skriver vi 2014, og ISAAC Danmark kan fejre sit 25 års jubilæum..

Når man skuer tilbage kan man konkludere, at bladet har været ret stabilt – udkommer 3 gange om året, og i de sidst 20 år har der været faste rubrikker og indlæg. Måske artiklerne ikke strømmer ind; men det har været skønt, at der til dette blad har været kolleger, som ville dele erfaringer, personlige oplevelser og historiske højdepunkter med os andre. Tak til jer!

Snart mødes vi igen til ISAAC konference i Vingsted. Dejligt med traditioner! Efter generalforsamlingen vil jeg ikke mere være redaktør på bladet – nu må en anden få lov at prøve! Inside info: Der er et fantastisk samarbejde med Gert som layouter og Sissel som trykker – de kan deres kram!

Sissel summer og flyver videre

Lige om hjørnet ligger konferencen og i det hele taget et virksomt år i Isaac. Dagen efter konferencen skal John Costello holde oplæg for omkring 40 ansatte på sygehusenes intensiv afdelinger og i maj kommer Linda Burkhart i to dage, for at lære os noget nyt. Samtidig er det året for den internationale konference i Lissabon, hvor flere danskere vil deltage, både som oplægsholdere og tilhørere.

Som man vil se på budgettet, så bruger vi penge i år, men de fleste til glæde for medlemmerne. Hvis du vil vide mere, så se referatet og bilagene fra generalforsamlingen.

Det er en stor glæde, at der er så meget aktivitet i foreningen og der er fremdrift i arbejdet. Jeg har besluttet at træde tilbage som formand ved generalforsamlingen og glæder mig til fortsat at følge foreningen fra sidelinjen.

--- 0 ---

Bestyrelsesarbejdet siden sidst

v/Margit Grønkjær

Vi har holdt 2 dagsmøder med temaer som konference, ekstra arrangement med John Costello i Århus (jubilæumsgave) og ekstra arrangement med Linda Burkhart i maj i København (jubilæumsgave fra ISAAC til jer).

Vi har desuden drøftet mulighederne for et samarbejde med FFBK (*Foreningen for brugere af kommunikationshjælpemidler*), som har sammenfaldende målsætninger med ISAAC. Det er for os altid et mål, at brugere og pårørende også er aktive i ISAAC, og vi ser frem til at møde repræsentanter for foreningen på konferencen.

Der har været forskellige reaktioner på udsendelsen af rapporten om ASK, og Vibe og Birgitte har arbejdet videre med at skabe opmærksomhed om arbejdet. Der arbejdes på at lave en minikonference i uge 40, med norsk deltagelse.

--- 0 ---

ET KIG TILBAGE, ET KIG FREM.

Lige som nytårsaften hvor man både siger til sig selv og hinanden, nå hvordan er året så gået, og enten med glæde eller med en vis angst i stemmen spørger man, hvordan mon fremtiden bliver.

På samme måde er det vel relevant at gøre ved et jubilæum. Der er ingen tvivl om, at ISAAC-Danmark har vokset på mange måder, fra at afholde konferencer der lige løb rundt med få deltagere, til nu hvor der bliver afholdt konferencer med et deltagerantal på over 100. ISAAC er kommet godt i vej, som man siger. Vi har klaret at være vært for den internationale konference i 2002, det trak tænder ud, men medlemmerne stod sammen og lavede en konference der vel var en af de bedre.

Jeg har igennem de år jeg har siddet i bestyrelsen set foreningen modne og blive mere udadrettet; sidst var det da vi medvirkende til udarbejdelsen af rapporten under socialadministreret. Men spørgsmålet er, om ISAAC-DK ikke er for pæne, for læserne af dette pæne blad ved lige så godt som jeg, at der sidder mennesker rundt omkring i landet som bare ikke får deres behov for at få deres her og nu kommunikation dækket, enten af uvidenhed, eller fordi, nå ja, det går da meget godt, hun er altid glad.

Der står i lovene, ISAAC har til formål *at udbrede og støtte kendskabet til alternativ og supplerende kommunikation*, citat efter hukommelsen. Efter min mening bør ISAAC gå i offensiven f. eks. ved at opsøge problemerne og forsøge og hjælpe de mennesker som er i nød, for man er i nød hvis og når man ikke kan kommunikere med omgivelserne. Jeg ved udmærket, at mange af jer vil hyle op om, at det er i jeres fritid I laver arbejdet, ja for en stor dels vedkommende, men så vidt jeg ved, er ingen tvunget til medlemskab af ISAAC, for det andet behøver det ikke være bestyrelsen der laver det hele.

Jeg kunne da godt forstille mig forskellige udvalg, som virkeligt kunne gå i dybden med nogle ting, f.eks. lave noget virkeligt ordentligt PR Materiale som kunne sendes til hospitaler og samtidig lave noget målrettet til skolerne, for ikke at tale om lave noget der henvender sig til politikerne. Noget virkeligt holdbart, hvis jeg skal vove det ene øje vil jeg foreslå en telefonrådgivning. Jeg tror der er meget brug for det.

ISAAC Danmark. Skal nok leve de næste 25 år også uden de her forslåede tiltag, vi vil komme til konferencen og hører på spændene foredrag og bestyrelsens beretning. Men er det nok for en rimelig stor NGO forening? Er det ikke en velkommen lejlighed, her hvor vi har været til i 25 år, at love vores forening og den kommende bestyrelse, at vi giver en hånd med til at give ISAAC Danmark nyt blod, så den kan holde mange år endnu?

Tillykke med de 25 år.

--- O ---

ISAAC Danmark. 25 år i kommunikationens tjeneste..

v/ Michael Hjort-Pedersen

Udviklingen i kommunikationsteknologien

Torsdag d. 26. januar 1989 sad en flok gode mennesker sammen og besluttede, at vi i Danmark skulle have vores egen nationale ISAAC. Der er tale om en forening, en interesseorganisation, der satte og sætter fokus på behovet for at arbejde med øge opmærksomheden på Alternativ og Støttende Kommunikation. Alle mennesker har de samme grundlæggende behov for at høre og blive hørt, men det er ikke lige nemt for alle ligeværdigt at deltage i den kommunikation, der blandt andet præger vores personlige udvikling, skaber sociale rammer, hjælper til at få opfyldt behov og giver mulighed for at udtrykke og modtage kærlighed.

Jeg er uddannet audiologopæd, og har dermed som udgangspunkt en temmelig teoretisk indfaldsvinkel til "vores" fagområde, men min lyst til at bevæge mig den vej blev skabt som omsorgsmedhjælper på det tidligere Vangede Huse, nu boligerne på Bank Mikkelsens vej. Her mødte jeg en gruppe meget dejlige mennesker, der åbenlyst manglede omgivelsernes støtte til dels at kunne udtrykke sig og blive forstået, dels mødte jeg en personalegruppe, der dengang manglede viden om, hvordan man kunne kommunikere med støttende værktøjer.

Mit arbejde der fik mig til at tænke over, hvorfor det er nemmere for nogle end for andre at kommunikere med mennesker, der har kommunikative udfordringer. Og det svar jeg fandt, var, at nogle bare kan det der med kommunikationen, andre måtte læse sig til det, så det afgjorde mit studievalg. Jeg startede på audiologopædistudiet, og der var jeg så heldig at møde et meget begavet menneske og underviser, Lars von der Lieth, der som den eneste jeg har mødt brugte begrebet "augmentativ" i sin daglige tale, når han talte om kommunikation (i danske ISAAC sammenhænge er ordet gradvist blevet skiftet ud med Supplerende eller Støttende). Det Lars kæmpede med at få os studerende til at forstå var blandt andet, at hvis et menneske, der har store kommunikative vanskeligheder, skal have støtte til at være en naturlig og kompetent deltager i kommunikationen, så er det **omgivelserne**, der skal yde støtten. Det blev afgørende for mit faglige fokus fremover. Men uanset om man "bare kan det der" eller om man som jeg skal forsøge at læse sig til sine kompetencer, kan man aldrig blive dygtig nok, så alene set ud fra det perspektiv var og er ISAAC en bydende nødvendig forening.

Da jeg trådte mine pædagogiske barnesko i arbejdet med mennesker med betydelige psykiske og fysiske funktionsnedsættelser i slutningen af 70'erne og begyndelsen af 80'erne, oplevede man ofte, at pleje og de tre R'er (Ro, Renlighed og Regelmæssighed) satte dagsordenen for pædagogisk virksomhed. Da jeg efter endte studier startede på Taleinstituttet i Hillerød, var det mit store ønske at komme til at arbejde med netop den målgruppe, og det viste sig på ingen måde at være noget problem, for det var alt andet end et eftertragtet arbejdsområde. Jeg oplevede ved flere lejligheder at blive mødt med kommentarer som "Hvorfor vil du dog det? De kan jo ikke lære noget" og lignende. Min kommentar til dette ville i dag være noget i retning af, at det da vist er os, der har svært ved at lære noget.

Men tiden er gået, og som Bob Dylan så udmærket har pointeret det, så er *the times a changing*, tiderne er skiftet og det samme er holdningerne. Og heldigvis i det store hele i en positiv retning.

Jeg vil i denne artikel prøve at beskrive noget af det, der er sket, og det vil jeg gøre med udgangspunkt i mit eget virke, der i høj grad baserer sig på teknologiens betydning for ASK.

Et af de første tekniske værktøjer jeg fik mulighed for at bruge fagligt, var en Amiga 2000. En kæmpe klods af en computer, hvor til der blev skabt en række forskellige værktøjer, blandt andet programmer, hvor man kunne producere symboloverlæg til udprint med de sort/hvide piktogrammer eller Bliss-symboler. Al fokus og diskussion var i den forbindelse på teknologien, ikke på pædagogikken, på hvordan man gjorde i forhold til computeren og ikke i forhold til dagligdagen. Jeg

overværede langt flere diskussioner omhandlende hvordan matrixprinterens dog kunne finde ud af at skrive begge veje end diskussioner om, hvordan man gjorde symbolerne til effektive værktøjer for den enkelte i hverdagen. Her er et af de områder, hvor man virkelig kan mærke, at der er gået 25 år. Langt de fleste steder i undervisningsverdenen og i rigtig mange bomiljøer indgår anvendelsen symbolstøttet kommunikation som en naturlig del af hverdagen. Og vi er holdt op med at undres over, hvordan de produceres, men bruger i stedet det intellektuelle krudt på at planlægge aktiviteter og handlinger, der gør symbolerne til en naturlig del af kommunikationen – begge veje. Hvor vi for 25 år siden sad med to programmer med henholdsvis symbolsamlingen piktogrammer, der vist var på cirka 600 symboler, og symbolsystemet Bliss, har vi i dag mange forskellige symbolsamlinger.

Gennem årene har der raset diskussioner om den ene symbolsamling kontra den anden, en diskussion om holdninger, der nærmede sig et næsten religiøst niveau. I dag går diskussionerne primært på, hvilket system der understøtter brugerens kommunikation bedst muligt.

“Talemaskinen”

Vi har gennem de 25 år set en forrygende mængde udstyr, der var fremstillet med henblik på at give mennesker uden funktionel tale en stemme. De første var enorme kasser, der kun havde et lag med et større eller mindre antal felter (op til 256). De blev afløst af maskiner (eksempelvis AlphaTalker, Parrot med flere), der kunne linke to eller tre felter, og på den måde skabe et betydeligt større antal muligheder end det faktiske antal af felter på talemaskinens overlæg. Det at der dermed var adgang til langt flere ord og sætninger end det synlige antal felter, burde have revolutioneret talemaskineverdenen, og det skete da også for nogle, men ikke for så mange, som man kunne have drømt om. Det var som om teknikken på det tidspunkt løb foran pædagogikken. Der manglede til dels en overordnet pædagogisk stillingtagen til, hvordan brugere af den type udstyr blev støttet i deres indlæring af systemet. Men et resultat af den type udstyr, hvor man via associationer kunne sammensætte flere sætninger end der var felter på maskinen, blev udviklingen af Minspeak. Minspeak blev udviklet af Bruce Baker i 80'erne, og samtidig med udvikling af soft- og hardware blev også de pædagogiske strategier udviklet. Gennem flere år søgte danske ildsjæle (næsten) forgæves at introducere teknikken, metoderne og pædagogikken, men i dag har Minspeak endelig fundet sin vej frem i Danmark med Sigrid Undset Skole som flagskib. Her har man sat fokus på, at færdighederne til at anvende et kommunikationsudstyr ikke er noget der sker i en kort stund sammen med en talepædagog, men noget der fordrer kontinuerlig støtte og pædagogiske overvejelser.

Udviklingen af teknikken er gået fra maskiner med enkelte lag over maskiner, hvor man kunne linke sig frem til flere udsagn end der var felter til talemaskiner, hvor displayet er dynamisk. Det vil sige, at talemaskinen selv kan skifte overlæg – gå til den side, der hænger sammen med det felt, man har valgt. Udviklingen i talemaskiner gennem årene har betydet, at rigtig mange mennesker har fået bevilliget udstyr, udstyr der, selv om det er blevet billigere, er temmelig kostbart. Man kan aldrig gøre værdien af at kunne kommunikere op i penge, men man kan måske tillade sig at sige, at udstyret er lige lovlig kostbart set i forhold til holdbarhed. Hvor vi har oplevet, at vores almenteknologi er blevet bedre, billigere og mere holdbar, har det på ingen måde været den samme udvikling når det handler om den teknologi der anvendes til talemaskinerne. Faktisk er det svært at forestille sig, at nogen som helst anden målgruppe ville have fundet sig i det, talemaskinebrugere ofte skal stå model til. Hyppige nedbrud i hardwaren (og softwaren), reparationstider der trods en hver beskrivelse og ofte fejlbehæftet hardware. For nogle få dage siden besøgte jeg et ungdomstilbud på Specialundervisningscentret Egedammen i Hillerød, hvor lærerne dels er virkelig entusiastiske, dels er meget vidende om teknologien og dens muligheder. I dette tilbud går der blandt andet 4 unge mennesker, der alle har fået talemaskiner af samme type. Den ene elevs talemaskine, der er 2 år gammel, er lige kommet tilbage efter femte reparation. Vel og mærke reparationer, der varer mellem én og fire måneder! En anden har nøjagtigt samme forløb, og han har opgivet at benytte maskinen. Den tredje elevs forældre har meldt fra – de siger, at de ikke kan arbejde med noget, der så ofte er i stykker og som har så lange reparationstider. Kun én af de fire elever oplever, at han har en egentlig gavn af maskinen, da den som oftest fungerer.

I uhyggeligt mange tilfælde har talemaskinen ikke været den succes, man havde håbet på, men i andre har den medført enorme, positive ændringer i menneskers livssituation. Talemaskinen har ved dygtige pårørendes og fagfolks hjælp givet mennesker med betydelige kommunikationsvanskeligheder en stemme og dermed øgede muligheder for deltagelse, selv- og medbestemmelse og ikke mindst skabt grundlag for øgede sociale aktiviteter. Til en start i kommunikationsteknologiens historie var det primært mennesker, der mestrer skriftsproget, der fik gavn af den computerbaserede talemaskiner, men de mange symbolbaserede løsninger har betydet, at såvel børn som unge og voksne uden mulighed for at bruge skriftsproget har fået øgede muligheder for at kommunikere. Og ikke kun at kommunikere i face to face situationer, men også på afstand. De af os der eksempelvis har oplevet, at et menneske med omfattende funktionsnedsættelser via symbolbaserede kommunikationsløsninger for første gang sender en sms og får svar, har nok alle fået kuldegysninger af glæde. Og når man oplever, at et menneske med multiple funktionsnedsættelser trods alle barrierer får adgang til kommunikationsteknologien via øjenstyring, er det svært ikke at begejstres for teknologien.

Netop øjenstyring er et af de områder, hvor man kan mærke, at udviklingen går hurtigt – også når det handler om kompenserende redskaber. Dels er øjenstyringsudstyret blevet betragteligt billigere, dels er det blevet overordentlig meget nemmere at betjene og langt sikrere at anvende.

Undertegnede underviser på nogle kurser, hvor vi blandt rigtig meget andet ser på øjenstyring. Det er lidt af et scoop at trække to kursister lidt til side, bruge 5 minutter på at instruere dem i at sætte øjenstyringen op og kalibrere og dernæst overlade introduktionen af de øvrige kursister til dem. Når tingene fungerer på den måde, får kursisterne mod på at gå videre og få det til at virke i det daglige pædagogiske arbejde

At kommunikere via billeder.

For 25 år siden, da dette felt var i sin vorden, var mennesker med behov for alternativ og støttende kommunikation temmelig alene om at kommunikere via billeder. Det var symboler som PCS, Bliss, Pictogrammer og så videre, men også fotos blev inddraget i arbejdet med at producere relevant og meningsfuldt kommunikationsmateriale. Men nemt var det bestemt ikke til en start. Der blev fotokopieret og klistret, og når det handlede om kommunikationsmateriale, hvor der indgik fotos, var det altid på print. Det har de digitale teknikker forandret helt og aldeles. Til en start var det det digitale fotografiapparat, der blev taget i anvendelse, og mange kæmpede med, hvordan billederne skulle komme over i computeren og derfra videre ind i et kommunikationsprogram. Men efterhånden blev det nemmere og nemmere, og fokus kunne endnu en gang glide fra teknikken til pædagogikken. Det digitale fotografiapparats betydning for ASK kan nok ikke overvurderes, men det kan alligevel i dag være lidt svært at forestille sig, at man for 20 år siden kunne holde time lange kurser i at overføre fotos fra apparat til computer. Og tanken om at inkludere video var nærmest skræmmende. Nu har vi alle et brandgodt fotografiapparat og videokamera liggende i bukselommen i form af vores smartphone. Den smartphone jeg har liggende på bordet foran mig har for øvrigt 6400 gange så meget "harddiskplads" som den første computer, som jeg var med til at få bevilliget i 1989 og tager billeder, der har 32 gange højere opløsning end de første digitale fotografiapparater. Og den er Gud ved hvor mange tusinde gange hurtigere. Og Gud ved hvor meget bedre til at sætte mig i kontakt såvel nu og her som uafhængigt af tid og rum med mennesker jeg kender og holder af end de tidlige hjælpemidler. Jeg kan ringe, sende SMS, slå op på Facebook, sende et Tweet, sende en mail, vedhæfte og opslå fotos og video og meget mere. Som et af de sociale medier selv udtrykker det: *Connect with people, wherever you are, whenever you like.*

Næste udviklingsområde?

Netop det de fleste af os kan med blandt andet vores smartphones, at skabe kontakt såvel nu og her såvel som uafhængigt af tid og rum, bør være det næste store mål for arbejdet med ASK og kommunikationsteknologi. Jeg har netop skrevet lidt om anvendelsen af fotos i kommunikationsopsætninger, og det er svært ikke at falde lidt i staver over den udvikling, der er i forhold til vores anvendelser af billeder i kommunikationen med andre. I 2012 blev der hver tredje måned lagt 10

milliarder fotos ud på Facebook. Fotos der fortæller andre om oplevelser man har haft, gode såvel som dårlige, men også fotos der fortæller noget om, hvem vi er.

Det at være i kommunikation via de sociale medier bør være et tilbud til alle, og ikke mindst til mennesker med store funktionsnedsættelser, der alene grundet deres funktionsnedsættelser har svært eller umuligt ved at kontakte andre – også mennesker, de holder meget af. Selv om den generelle anvendelse af teknologi til netop sociale netværk er eksploderet og accepten af denne kommunikationsform efterhånden er total, er det alligevel ikke noget, der fylder så meget i arbejdet med at støtte funktionshæmmede i at anvende kommunikationsteknologi. Men det er på vej frem, ikke mindst af de kommunikationsløsninger, der udvikles til de seneste teknologier, herunder iPad og andre tablets. Adskillige af de kommunikationsprogrammer, der er udviklet til eksempelvis iPad, har mulighed for at lave opslag på forskellige sociale medier og sende det producerede som e-mail eller beskeder. Det er værktøjer som PredictAble, AVAZ Dansk og ChatAble. Her er det tænkt ind fra start, at brugeren sandsynligvis gerne vil have denne mulighed.

iPads og andre værktøjer

I marts 2010 kom de første iPad i handelen, og siden da er brugen af denne teknologi eksploderet. Det er en teknologi, der slår alle rekorder med hensyn til udbredelse, og heldigvis er denne udbredelse ikke kun sket på "normalområdet". I de pædagogiske miljøer har den fundet indpas og anvendes af børn, unge og voksne. Det lader til, at den dels tiltaler os, dels forekommer så relativt enkel at betjene og arbejde med, at vi som aldrig før har mod på at introducere den som underholdnings-, arbejds- og læringsredskab OG som kommunikationshjælpemiddel.

På det tidligere omtalte ungdomstilbud på Specialundervisningscentret Egedammen, hvor tre brugere af store, dyre kommunikationsløsninger enten havde kastet håndklædet i ringen eller i realiteten ikke havde gavn af kommunikationsudstyret fordi det hele tiden er på meget langvarige reparationsophold hos forhandleren, bruger nu syv ud af ti af de unge mennesker med succes iPad som kommunikationshjælpemiddel. Andre steder anvendes iPads som kommunikationsværktøj mellem hjem og børnehave/skole gennem anvendelsen af enkle dagbogsprogrammer. Og brugerne af disse redskaber oplever, at det virker. Så er det jo svært ikke at begejstres, ikke at se en lysere fremtid med hensyn til anvendelsen af kommunikationshjælpemidler. De er billigere, de er enklere og de ser ud til at virke. Men der gemmer sig en enkelt slange eller to i det elektroniske paradis. Det er hensynet til de, der af forskellige årsager, fysiske såvel som kognitive, ikke kan anvende denne nye og for mange let tilgængelige teknologi. Der er en stor risiko for, at det **ikke** at kunne anvende en iPad bliver det samme som ikke at kunne få et hjælpemiddel, men også at anvendelsen af de store værktøjer, der kan kompensere for meget omfattende funktionsnedsættelser, bliver så sjælden, at kun meget få kan støtte op om brugen. Der vil med andre ord blive en tabergruppe, der reelt ville kunne profitere af et kommunikationshjælpemiddel (det kan vi nu alle), men som ikke får muligheden. Der er kun at håbe på, at producenterne af disse værktøjer dels meget hurtigt får lave enklere brugerflader til fremstilling af opsætninger, dels får produceret noget udstyr, der virker og er holdbart.

Sociale netværksværktøjer

For 25 år siden i 1989, da ISAAC Danmark så dagens lys, var sociale netværksværktøjer ikke-eksisterende. Men det var i den periode vi som privatpersoner begyndte at få e-mail, og hvor man forsigtigt spurgte hinanden "har du en e-mail?". I dag ville man jo ikke stille det spørgsmål til andre end mennesker med betydelige funktionsnedsættelser. Forklaringerne kan være mange; at man har svært ved at forestille sig, at en person med betydelige funktionsnedsættelser kan betjene et mailprogram, at han ikke kan skrive, at den tekniske udfordring er for stor og så videre, men desværre er der nok også, at det ikke er noget, der er brug for. Det kan ikke være mere forkert. Eksempelvis mennesker med så store funktionsnedsættelser at de bor på sociale bortilbud kan i den grad profitere af den sociale netværksteknologi. Og her ser vi heldigvis også en positiv udvikling i den kompenserende teknologi, både når det handler om dedikerede programmer til blandt andet forenklet e-mail så som Herbor og forenklet Skypekontakt, så som CanConnect, men også at kommunikationsprogrammerne til såvel Windows-maskiner som iPad har indbygget, at man kan tilgå sociale netværkstjenester og fortælle om sig selv og sit liv på eksempelvis Facebook eller sende en

e-mail. Endvidere er der en stigende opmærksomhed på, at rigtig mange mennesker med betydelige funktionsnedsættelser naturligvis OGSÅ gerne vil på de sociale medier, og disse medier inddrages i eksempelvis undervisningen og aktivitetstilbud. Her i Hillerød blev der holdt en række morgenmøder for de, der benytter Center for Beskyttet Beskæftigelse. Morgenmøderne omhandlede nogle af de ting man kan med teknologien, og tanken var, at deltagerne efterfølgende skulle vælge, hvilke værktøjer de gerne ville modtage undervisning i at bruge. Svaret på det spørgsmål blev, at et overvældende flertal valgte Facebook, blandt andet fordi det gav mening alle steder og at det rent faktisk kan medvirke til at dække dele af de sociale behov, der ellers kan være svære at få dækket.

En del af den udvikling vi har set gennem de 25 år er, at vi alle naturligvis gerne vil have samme gavn af teknologien, og at vi har erfaret, at kommunikation ved hjælp af teknologi ikke er så ringe endda. Den store opgave der består, er blandt andet at skabe lige adgang for alle og forståelse for, at det er en menneskeret at kunne komme i kontakt med andre når man gerne vil.

Opsummering

For 25 år siden var det at gøre en computer tilgængelig for mennesker med betydelige funktionsnedsættelser en kæmpe, kompliceret opgave. Og det er det i og for sig stadig. Men der er meget store forskelle. For 25 år siden skrev vi i Dos-prompten, vi lavede batchfiler, der udførte ejendommelige ting ved maskinens start og alskens hokus pokus. I dag kan det stadig være en kæmpe opgave, men en forklaring her på er blandt andet, at vi ved så meget mere om det, det er rimeligt at give mennesker adgang til, når det handler om kommunikation. Vi vil gerne have det hele med, og så bliver det jo komplekst. Så der **er** sket en stor udvikling. Men udviklingen har ikke kun været i teknologien. Der er også sket en udvikling i holdningen til kommunikation og til anvendelsen af teknologi. Der er sket en udvikling i de forhåbninger, vi har til de kompenserende værktøjer. Der er også sket en meget stor udvikling i hvem der rent faktisk kan profitere af kommunikationsteknologien. I starten var det i høj grad mennesker med meget store fysiske funktionsnedsættelser, som fik forbedrede muligheder for kommunikation. Jeg husker meget tydeligt en kvinde med sygdommen ALS, som havde fået en bærbar computer med DOS-programmet ScanneTal. Den eneste bevægelse hun havde tilbage var en meget lille fin hovedbevægelse. Med den kunne hun betjene et scannende kommunikationsprogram, og som et lille kuriosum kan jeg fortælle, at scannehastigheden var 0.19 sekund! Og ja – det er rigtigt. Denne kvinde overtalte jeg til at holde et foredrag sammen med mig i Ebeltoft for et par hundrede medarbejdere fra neurologiske afdelinger fra landets sygehuse. Kvinden havde forberedt et oplæg, og i en halv time tryllebandt hun tilhørerne med sine begavede overvejelser om nødvendigheden af at være i kommunikation for at reelt at være i live. Jeg er overbevist om, at der var flere, der slet ikke trak vejret i den halve time. Det var på det tidspunkt en enestående oplevelse på grund af indholdet, men også på grund af teknikken. I dag vil det ikke være overraskende at det er muligt.

En anden kvinde, Inga, med samme sygdom lærte mig på et kort øjeblik mere om kommunikation end mange tykke bøger. Jeg havde instrueret hende i hvordan man lavede hele færdige sætninger, der kunne hentes med kun to aktiveringer af 0/1-kontakten. Jeg havde eksemplificeret med at man eksempelvis kunne sige, at man var generet af noget, at det kløede, at man skulle på toilettet og så videre. Hun satte sig til at lave sine egne færdige sætninger mens jeg gik og pakkede sammen. Ingas mand kom ind i rummet, og da han gjorde det aktiverede Inga sin kontakt to gange og brugte hun sin første færdige sætning til at sige "Jeg elsker dig" til sin mand. En oplevelse og en fornemmelse jeg aldrig vil glemme.

Jeg vil for øvrigt benytte lejligheden til at hædre udvikleren af de gamle programmer TavleTal og ScanneTal Mogens Møller Nielsen. Det værktøj Mogens udviklede lang tid før der fandtes syntetisk tale gav utroligt mange mennesker mulighed for at kommunikere i meget svære livssituationer.

Som sagt var det til en start i høj grad mennesker med store fysiske udfordringer der profiterede af teknologien, men gradvist og frem til i dag er det heldigvis også mennesker med eksempelvis multiple funktionsnedsættelser, vanskeligheder inde for autismspektret og mange, mange andre, der kan få deres kommunikative kompetencer i spil og dækket (nogle af) de almene menneskelige behov for kontakt med andre.

Her til sidst vil jeg gerne udtrykke et håb om, at såvel holdninger til som selve teknikken i dedikerede kommunikationsløsninger vil ske med samme hastighed som den hverdagsteknologien sker i. Når jeg ser tilbage på udviklingen af de dedikerede løsninger kan jeg ikke lade være med at sammenligne med, hvad min lille mobiltelefon kan. Vise fjernsyn, gå på nettet alle steder, tænde for min bilvarmer, styre mit stereoanlæg, optage film og via sociale netværkssværktøjer sende dem til mennesker jeg holder af, jeg kan gå en tur og føre en videosamtale med min søn, der befinder sig på den anden side af jorden, den kan genkende en sang, jeg hører i radioen, den kan vise mig vej til min feriedestination eller til et hvilket som helst sted i verden, den kan hvis jeg siger "Sushi restaurant" til den vise mig de nærmeste restauranter, der serverer Sushi. Og for resten – den kan også ringe. Min første mobiltelefon, som jeg fik en gang i 90'erne, kunne ringe. Nogle gange. Tænk hvis kommunikationsteknologien til mennesker med stor funktionsnedsættelser kunne gennemleve samme udvikling i samme hastighed. Og at vi i omgivelserne med samme hastighed kunne forstå behovet og implementere brugen.

Michael Hjort-Pedersen
Hillerød, marts 2014

--- O ---

Regnskab 2013..

v/ Gert Krabsen

	Regnskab 2013	Budget 2013	Note
INDTÆGTER			
Renter	3.745,01	2.000,00	
Medlemskaber	118.200,00	115.000,00	
Abonnementer	3.290,00	2.740,00	
Konference/Generalfors.	480.800,00	480.600,00	
Andet	1.542,00	0,00	1)
INDTÆGTER I ALT	607.577,01	600.340,00	
UDGIFTER			
Konference/Generalfors.	-352.640,50	-345.000,00	
Eksterne underviser/transport	-20.905,88	-26.500,00	
Materialer	-3.932,50	-4.000,00	
Medlembet. USA	-30.797,05	-32.000,00	
Abonnementer USA	-3.380,78	-4.000,00	
ISAAC-Nyt	-14.737,50	-14.000,00	
Bestyrelsesmøder + rejser	-30.079,65	-37.000,00	
Nordisk/internationalt	-13.977,40	-20.000,00	
Porto	-5.359,85	-10.000,00	
Kontorartikler og adm.	-595,88	-1.000,00	
Gebyrer bank mv.	-260,00	-1.000,00	
Telefon	-416,99	-500,00	
Web+webmaster	-5.040,00	-5.000,00	
Medlemsaktiviteter/pjece	0,00	-13.500,00	
Regnskabs assistance	-8.500,00	-8.000,00	
Udgivelser	-25.114,61	0,00	2)
Kassererskift	-1.750,00	0,00	
Diverse, gaver m.v.	-2.892,30	0,00	
I ALT udgifter	-520.380,89	-521.500,00	
DRIFTSRESULTAT	87.196,12	78.840,00	

Noter til regnskab

- 1) Salg af rapporten "Mennesker med komplekse kommunikationsbehov".
- 2) Produktion og udsendelse af rapporten "Mennesker med komplekse kommunikationsbehov".

Status

Aktiver

Nordea plus3	100.000,00	
Nordea driftskonto	734,50	
Spar Nord	256.785,32	357.519,82

Passiver

Skyldige omkostninger	10.062,50	
Egenkapital		
Primosaldo	260.261,20	
Årets resultat	87.196,12	357.519,82

--- 0 ---

Min ven blev alvorligt ramt på sproget
og ku faktisk slet ikke sige noget

men så fik han hjælp af to logopæder
og så blev det hele meget bedre

Men hvordan skete mon denne forvandling?
Gud ved om de bruger lak og læder
og giver dem alternativ behandling

Ole Erdmann

Kugleskøre digte, sørgmuntre digte om at leve med en hjerneskade.
Forlaget Knald i Laaget, 2009.

Jeg lærer noget hver dag..

v/ Christian Børsting Biehl og Vibe Lund Jensen

Christian Børsting Biehl er i gang med sit sidste år på et STU-forløb på Ungdomsuddannelsescenter Maglemosen.

Undervejs i forløbet begyndte han at kommunikere via øjenstyret talecomputer. Dette har med kvantespring forøget Christians mulighed for uafhængig kommunikation og selvstændighed og han udvider hele tiden sine muligheder. Til sommer skal Christian videre til voksenbeskæftigelse.

Christian har ikke talesprog. Han kan læse og skrive og arbejder flittigt med stavningen. Han er kørestolsbruger og udfordret af svær spasticitet.

Vibe Lund Jensen har interviewet Christian om betydningen af hans talecomputer og rammerne han har omkring sig for at kunne bruge den.

"Jeg har haft dansk med én som hed Tove Skaarup. Hun lærte mig at skrive og læse. Og hun skal have tak for det

At kunne tale med andre

Hvad bruger du din talecomputer til?

- Til at snakke med, jeg skriver det jeg vil sige.
Til email, sms, facebook. Til internet til at søge information. Til at styre min kørestol.

Hvad med Skype, bruger du det?

- Den virker ikke i Novaen for tiden. Jeg ville bruge Skype hver dag, hvis den virkede [...] Jeg skyper med min familie. Jeg har en lille familie. Jeg skyper med min fætter og morfar [...] Jeg glæder mig til det kommer op at køre igen.

Hvad med at styre fx lys, gardiner eller døre, gør du det?

- Nej, det er ikke så vigtigt.

Hvad er det vigtigste for dig af de forskellige ting vi har talt om?

- Det allervigtigste er at kunne bruge min computer til at snakke med.

Hvem af dem du er sammen med i hverdagen snakker du mest med?

- Jeg snakker mest med vennerne og personalet. Jeg bruger samtidig også email.

Hvad betyder det for dig i hverdagen at have din computer?

- Det er ret dejligt. Fordi jeg får sagt det som jeg har på hjerte.

Er der forskel på hvor du er henne, om du får sagt det du har på hjerte?

- Det er svært at sige. Det kan fx være svært når jeg er til fødselsdag hos nogen af vennerne. Hvis der er mange mennesker eller meget larm.

Hvordan går det med at snakke, når du er ude i byen – fx i en butik eller hvis du skal købe noget at spise?

- *Jeg har ikke min computer med. Den bliver taget af i VBT-bussen, fordi jeg bliver køresyg. Den fylder for meget, når jeg køber ind [...] Og ude blandt folk f.eks. i en stor by som København, hvis jeg kommer op på Nørreport. Jeg er bange for at min computer kunne blive stjålet.*

At blive bakket op og udfordret

Hvor mange timer dagligt bruger du din computer?

- *8½ time.*

Hvad synes du om den støtte du får til at bruge den?

- *Jeg har en kontaktperson i Hellerup (red: IKT-konsulent på Kommunikationscentret). 9/10 gange går det godt med at få hjælp til computeren, når den driller. Fx når øjenstyringen ikke virker eller den ikke vil køre kørestolen, så er det vigtigt at jeg har en der hurtigt kan komme og hjælpe mig. Det går godt med at bruge computeren i klassen, men min kontaktperson i klassen kan ikke bruge så meget tid på tekniske problemer (red: som der jævnligt er brug for).*

Hvordan har du det hvis du ikke har din computer, hvis den fx er til reparation?

- *Det er noget møg at den er til reparation og jeg har det lige af h.t., men jeg har opdaget at Abilia har en låne-maskine.*

Hvor længe har du haft din talecomputer?

- *Jeg fik den for 4 år siden. Først havde jeg Program-Snedker [...] Min computer bruger nu et nyt bruger-program NOVA, som Abilia har udgivet her for 1½ år siden. Jeg har lært at bruge Nova her på Maglemeden.*

Hvad har det betydet for dig at begynde at bruge NOVA?

- *Det er RIGTIG RIGTIG RIGTIG FEDT. Fordi jeg bliver udfordret mere ☺. Jeg lærer noget hver dag ☺*

Kunne du bare bruge NOVA den dag du fik det, eller skulle du have undervisning for at lære at bruge det?

- *Jeg kunne ikke "bruge" det den første dag jeg fik det. Jeg må sige jeg øvede, øvede, øvede og atter øvede på det. Nogle af tingene fandt jeg SELV ud af, men der var desværre også meget, jeg måtte have hjælp til.*

Hvad synes du om den undervisning du har fået i NOVA, hvem fik du den af?

- *Det er Stella, der har lært mig det sammen med Sarinti. Undervisningen har været helt i top.*

Om Christian

Christian er en nysgerrig, reflekterende og ivrigt kommunikerende ung mand som gerne deler tanker og meninger. Han er 20 år og hjemmeboende. Han har gået på Geelsgårdskolen. Her lærte han kommunikationssystemet Bliss fra første klasse. I løbet af skoletiden lærte han også almindeligt skriftsprog: "Jeg har haft dansk med én som hed Tove Skaarup. Hun lærte mig at skrive og læse. Og hun skal have tak for det den dag i dag. Og så har mine forældre hjulpet".

Christian har i mange år også brugt computer, som dog måtte betjenes med partnerstøtte: "Jeg fik hjælp fra min far. Jeg bestemte hvad der skulle laves på computeren og han betjente musen". Mens Christian har gået på Maglemeden har han fået computer med øjenstyring. Først en Compact Rolltalk med Program-Snedker. Senere en Rolltalk NOVA med mulighed for at bestemme og selv tilpasse hjælpemidlet ud fra sine egne behov og ønsker.

Selvom Christian har uafhængig kommunikation med talecomputeren, bruger han stadig sin Blisstavle med partnerstøttet scanning. Især hjemme, men også i skolen, hvis hans nuværende udstyr er udenfor rækkevidde eller nede.

I dette skoleår er Christian begyndt at træne kørestolsstyring. Han har fået koblet NOVAen til elkørestolen, så han kan indstille køreretningen med øjenstyringen og køre kørestolen når han aktiverer en enkeltkontakt. Endnu et skridt hen imod størst mulig selvstændighed.

(red: de to nævnte er Stella Thomsen fra Kommunikationscentret Region H og Sarinti Jacobsen fra Abilia. De har introduceret Christian til programmet. Den langsigtede målrettede undervisning og træning i at lære at bruge det har han fået af klassens personale, især sin kontaktperson Martin Branbjerg).

Er der noget du gerne vil lære eller blive bedre til?

- At være ude i Windows. Jeg er begyndt på det lidt. Martin lærer mig det.

Sådan foregik interviewet

Vibe opsøgte Christian og spurgte om han ville være med at skrive en artikel. Aftalerne omkring tid og sted har de lavet via mail. Interviewet er forløbet over 2 møder.

Vibe sad overfor Christian meget af tiden og skrev ned på sin computer, hvad han skrev og sagde højt. Kiggede dog jævnligt med på det skrevne, når hun skulle se noget, han havde skrevet med STORE bogstaver, lavet smileys, eller når det var svært at forstå hvad talesyntesen læste op. Alternative stavemåder er ikke gengivet. Enkelte steder er flere svar skrevet i forlængelse af hinanden, hvis de er relateret til samme spørgsmål.

Vi har læst interviewet igennem sammen, hvor Christian har suppleret og uddybet her og hist. Christian har godkendt det skrevne. Han har udvalgt billederne og bestemt deres beskæring.

Hvor tit bliver du undervist i at bruge din talemaskine?

- Hele dagen 😊. Det er rigtig rigtig rigtig godt. Men der er nogle ups ved det. Lad os tage et eksempel. Hvis klokken er 16:30 og hvor jeg skal hjem, så er jeg simpelt død træt.

Er det prisen værd at blive så træt?

- Ja det er dejligt nok men man bliver mør i sine øjne.

Hvordan bestemmer du og personalet, hvad du skal lære på talemaskinen?

- Jeg finder ud af det når jeg sidder i min "skolebus" og finder på hvad jeg vil om dagen. Jeg ELSKER det 😊.

Den gode samtalepartner

Hvad skal man gøre når man snakker med dig, for at man er god at snakke med?

- Være glad.

Skal man huske kun at stille et spørgsmål ad gangen?

- Ja og høre svaret inden man stiller det næste.

Mens du skriver dit svar med øjenstyringen – skal man så holde sin bøjle eller skal man begynde at gætte på dit svar?

- Man skal tie stille 😊.

Hvad kan du bedst lide; at man sidder overfor dig og kan se dig i øjnene eller at man kigger med på maskinen, når man taler med dig?

- *Overfor.*

Siger du nogensinde til folk hvad du gerne vil have de gør?

- *Nej, fordi det synes jeg er uhøfligt.*

Ungdomsmiljø og kontakt

Har du stadig kontakt til nogle af de gamle venner du har gået i skole med før?

- *Nej, de svarede ikke min besked på Facebook.*

Kan de selv bruge Facebook, tror du?

- *Jo den ene gør, men den anden gør ikke.*

Er der andre måder du kunne kontakte dem på fx email, sms?

- *Nej.*

Hvad kan du lide ved at gå på Maglemosen?

- *Klassekammeraterne. At komme i fysioterapien. At jeg bliver udfordret.*

Fremtid

Du slutter på Maglemosen til sommer – hvad skal du så?

- *Jeg skal ud og arbejde på Radio Råstof. Det glæder jeg mig til. (red: på Job Og Aktivitetscenteret Gentofte).*

Er der nogle af dine kammerater fra Maglemosen du vil blive ved at have kontakt med?

- *Ja. Jeg har en som jeg håber på at holde kontakten ved lige med SMS eller facebook. Det er en pige fra min klasse. Måske vil vi besøge hinanden.*

Hvor vil du gerne bo når du skal flytte hjemmefra?

- *Jonstrupvang*

Hvad vil du gerne arbejde med som voksen?

- *Radio*

At kunne selv

Hvad betyder det for dig og dit liv, at du nu har en computer, hvor du selv kan alle tingene?

- *"Jeg er selvhjulpen. Det er MEGET MEGET vigtigt for mig"*

Christian har været heldig..

v/ Vibe Lund Jensen

Når Christian pointerer, hvor vigtigt det er for ham at kunne kommunikere, være selvhjulpnen og blive ved at udvikle sig, minder det os om, hvor basalt og vigtigt dette er for ethvert menneske. Christian har haft et miljø omkring sig, der har gjort det muligt. Er det en selvfølge i vores land, eller har Christian været heldig?

Der er ingen tvivl om hvor vigtigt det er for Christian, at have adgang til et frit og uafhængigt sprog. Når man kommer i hans klasse, ser man ham gang på gang sidde koncentreret omkring sin computer optaget af at skrive, øve sig, udvide og tilrettelægge sine muligheder; fx maile, være på nettet, skrive sætninger til sætningsbiblioteket, oprette kontaktpersoner, el. lign. Selvom han er i gang med noget, kan han når som helst slå om til samtale med folk omkring sig for bagefter at vende tilbage til det igangværende.

Øgede muligheder kommer ikke af sig selv. Hele hans liv har omgivelserne set hans potentiale og skabt rammer, han kunne udfolde det i. Han fik lært Bliss og almindeligt skriftsprog. Da Christian for 4 år siden arbejdede med en Compact Rolltalk, var han omgivet af folk, som kendte til Rolltalk NOVA. De vurderede at Christian havde potentiale til at prøve den, selvom det måske ville være en stor opgave. Christian voksede med opgaven og er i et miljø, hvor han dagligt undervises i at udnytte NOVAens muligheder, godt hjulpet også fra hjemmefronten. Det kræver, at der er en højt specialiseret faglighed omkring ham. Han får hele tiden input til, hvad han skal arbejde med og lære i synergi med sine egne ønsker og behov. Jævnligt er der bøv l med udstyret, og personalet i klassen kan hjælpe et langt stykke hen ad vejen. Men det er ikke ualmindeligt, at der er brug for support fra producenten, Kommunikationscentret eller ligefrem reparation og lånemaskine. Fra alle sider gives supporten hurtigst muligt, for Christian *'har det af h.t.'* som han siger, hvis han ikke har sin computer.

Christians historie burde være en selvfølge, men han har været heldig. Rapporten fra 2013 *"Mennesker med komplekse kommunikationsbehov, en analyse af tilbud og barrierer for indsatsen på området"*, analyserer den nationale indsats på området. Her redegøres for, at mennesker med komplekse kommunikationsbehov ikke er sikret, at der er viden, færdigheder og holdninger i netværket omkring dem, når det gælder støtte til at kommunikere og få størst mulig indflydelse på eget liv. Der kan være enorme forskelle på det tilbud man får, afhængig af hvor i landet man bor og hvilket fagmiljø man havner i.

I Danmark har vi ikke formelle krav om uddannelse i alternativ og supplerende kommunikation for det fagpersonale vi gør ansvarlige for vores borgere med de største udfordringer. Vi har end ikke en formel uddannelse i det. Rapporten peger også på, at megen viden om det enkelte menneske og dets kommunikation ofte går tabt ved miljøskift, hvor mange ligefrem mister en del af deres kommunikationsmuligheder, når de skifter miljø. Danmark har ikke formaliserede rammer, der kan sikre den tilstrækkelige overlevering af viden og færdigheder. Derfor er det ofte tilfældigheder, der afgør, hvordan den enkelte støttes igennem livets små og større miljøskift.

Mange mennesker har så svære funktionsnedsættelser, at de ikke selv er i stand til at fremsætte ønsker og krav. Uanset funktionsnedsættelsens sværhedsgrad har alle præcis lige så basale behov som Christian for at kommunikere, blive udfordret og kunne selv. I Danmark bør vi diskutere i praksismiljøerne, kommunerne, regionerne og nationalt, hvordan vi bedst kan sikre os, at vi imødekommer dem alle i et livslangt perspektiv. Koordinere og etablere en indsats herefter.

Og tilbage til Christian...

Han har prøvet at kontakte kammerater fra sin gamle skole på Facebook. De svarede ikke. Christian har e-mail og sms, men kan ikke kontakte dem ad denne vej heller. Kan det være den støtte kammeraterne får til at gå på Facebook eller andre sociale medier, der mangler - og ikke kammeraternes lyst til kontakt?

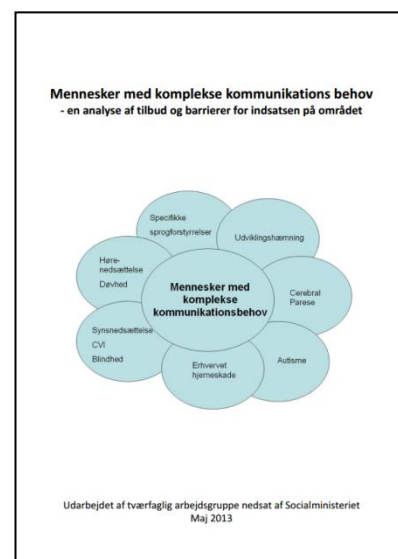
Hvad mon der sker, når Christian skal videre til voksenbeskæftigelse? Vil han bevare sine venskaber, muligheder og fortsætte udviklingskurven? Heldigvis for Christian er han i stand til selv at gøre opmærksom på, hvad der er vigtigt for ham.

Rapport: *"Mennesker med komplekse kommunikationsbehov, en analyse af tilbud og barrierer for indsatsen på området"*.

Udarbejdet af arbejdsgruppe nedsat af Socialstyrelsen 2013.

ISAAC har trykt og udsendt rapporten til ISAAC-medlemmer m.fl.

Digital version kan hentes via www.isaac.dk eller søgning på nettet på rapportens titel.

--- 0 ---

Ny informationsfolder

v/PR-gruppen

Vi vil gerne være flere medlemmer i ISAAC Danmark. Så husk at reklamere for foreningen, hvor I kan komme til det. Benyt evt. lejligheden til at uddele informationsfolderen.

I finder den som en PDF-fil på www.isaac.dk. Den kan også bestilles udskrevet ved at sende en mail til kasserer@isaac.dk.

--- 0 ---

Hvordan går det egentlig med PODD?.

v/ Edda Medici

Siden Gayle Porter, der har udviklet PODD kommunikationssystemet, var på HIT-messen i 2007, har der været holdt en række introduktionskurser og praktiske workshops i Danmark. For to år siden lykkedes det at få Gayle Porter til Danmark igen, hvor hun gav et 5 dages intensivt kursus med deltagere fra seks lande!

På nordisk plan har vi arbejdet sammen omkring PODD: Norsk, svensk og dansk ligner hinanden så meget, at vi kan have glæde af at samarbejde. De forgangne års arbejde med PODD har vist tydelige forskelle i engelsk og nordisk sprogbrug. I en nordisk 'sproggruppe' har vi set på sproget i bøgerne og er kommet med forslag til rettelser som f.eks. engelsk "you" der jo på vores sprog kan oversættes til både "du" og "I".

Det betyder, at alle skabeloner er ved at blive rettet til og kommer i en ny udgave i løbet af foråret.

Mere om det på www.podd.dk, når vi er klar.

PODD i Europa.

Der er stor interesse for PODD kommunikation i mange lande i Europa, og dermed også behov for oversættelse til andre sprog.

Alle kan købe materialet på dansk eller engelsk og så selv gå i gang med oversættelsen, hvis materialet ikke er oversat til ens eget sprog. Men har man ikke fået en grundig indføring i konceptet og tankerne bag PODD, så bliver det jo som oversætteren nu har (mis?)forstået det engelske materiale.

Resultatet bliver nemt mange forskellige "PODD"-lignende bøger, hvor de mange gennemtænkte, men måske ikke åbenlyse detaljer er forsvundet.

Blandt andet derfor kræver Gayle Porter at man, for at kunne holde kurser om PODD, bliver certificeret.

PODD er en forkortelse af **P**ragmatisk **O**rganiserede **D**ynamiske **D**isplay (tavler).

PODD benytter sig *pragmatik* og *dynamik*. Dvs. at en bog opbygges omkring sprogets *funktion* – hensigten med at kommunikere. F.eks.:

- "Jeg vil fortælle noget"
- "Der er noget galt"
- "Jeg vil gerne gøre noget"

osv.

De dynamiske principper gør bøgerne nemme at finde rundt i og giver let adgang til at kommentere i en bestemt situation.

PODD er udviklet af audiologopæd Gayle Porter fra Melbourne i Australien på det træningscenter for børn med cerebral parese (CPEC) hvor hun har arbejdet i mere end 25 år.

Gayle tager udgangspunkt i det normale barns sprogudvikling og det faktum, at *sprog skal udvikles via brug*.

Udfordringen er at sørge for tilstrækkeligt ordforråd til at klare barnets nuværende kommunikation, og til at stimulere den videre udvikling af kommunikative og sproglige færdigheder.

På nuværende tidspunkt er der nedennævnte certificerede PODD instruktører i Europa:

- *Tone Mjøen, Norge*
- *Emmy Kjellmann og Edda Medici, Danmark*
- *Rosemary Clark, England*

PODD er ikke symbolerne, eller kommunikations-tavler og -bøger i sig selv. PODD er den måde vi organiserer ordforrådet på.

PODD er en måde at organisere ordforråd på, så man hurtigt og effektivt kan sige:

Det man vil, til den man vil, når man vil!

PODD er Gayle Porters "barn" og man passer naturligvis godt på sit barn.

Det er baggrunden for at Gayle Porter i forbindelse med ISAAC konferencen til sommer igen kommer til Europa og holder workshops og møder.

Samtidig er hun meget opmærksom på, at der skal viden til for at forstå baggrunden for opbygningen og til at forstå hvordan man kan tilpasse det til andre sprog. Her betyder sparringen med PODD Danmark meget, fordi vi har erfaringer, indvundet gennem mere end fem år.

Faktisk er dansk det eneste sprog med en autoriseret oversættelse af teoribog og skabeloner. Det er vi lidt stolte af!

Ny hjemmeside.

For at samle information om alle de kurser og workshops der afholdes i de forskellige lande i Europa har vi oprettet en ny hjemmeside: www.podd.eu, der samler information om kurser, workshops og andre PODD-relaterede aktiviteter i de Europæiske lande.

Courses, workshops..

Planned courses, workshops etc. in Europe 2014:

	Denmark Introductory workshop
	England Introductory and Advanced courses
	Luxembourg Introductory and Intensive courses
	Norway

Her kommer en kort oversigt over 2014:

Danmark:

- *Introduktionsdag* 25. april,
- *Workshop* 28.-29. april
samt
- *Implementering af PODD* 30. april.
Kurserne vil denne gang blive afholdt i Aalborg på *Institut for Syn og Hørelse*. Yderligere oplysninger på www.podd.dk.

Øvrige lande i Europa:

- Linda Burkhart kommer til Sverige til Rett-foreningen RSIS og afholder to 3-dages introduktionskurser, 17.-19. maj og 21.-23. maj.
<http://www.rsis.se/3dagarskursipodd.html>
- Gayle Porter kommer til Luxembourg og holder 5 dages workshop "Designing and Implementing PODD" fra 7.-11. juli.
- Gayle Porter kommer til England og holder 5 dages Intensiv workshop med særlig henblik på at få sat gang i certificering af flere personer i Europa, 28. juli - 1. august.
- Abilia i Norge har arrangeret en 4 dages workshop med undervisere fra CPEC i Australien: *Viki Newton* og *Fiona Beauchamp* kommer til Tønsberg d. 22.-26. september og afholder 4 dages workshop og 1 dags introduktion omkring "*Movements for communication and accessing technology*".
Yderligere oplysninger kan også findes på www.abilia.no/kurs (norsk)
- *Rosie Clark* afholder introduktionskurser i England; se www.podd.eu.
- Introduktionskurser i Norge, søg oplysninger, f.eks. på www.isaac.no.

PODD ressourcerne består af en teoribog og skabeloner til kommunikationsbøger i forskellige størrelser og målrettet forskellige sproglige udviklingstrin.

Materialet udkom i 2007 og blev samme år oversat til dansk af Edda Medici og Emmy Kjellmann.

--- 0 ---

Specialpædagogik og teknologi

- starten for de regionale specialpædagogiske teknologimiljøer i Danmark.

v/ Carsten Hjelholt, Viceforstander, Center for Kommunikation, Herning

Den 1. februar 2014 slutter 38½ års ansættelse ved skolevæsenerne i Herning Kommune og Ringkjøbing Amtskommune. Kontoret på Center for Kommunikation er ryddet, og der er holdt afskedsreception, men én enkelt flyttekasse fyldt med avisudklip, papirer, fotos, gamle bøger og rapporter er gemt og står nu og beder om at blive brugt eller kasseret. At kassere er nok det letteste og måske også det klogeste, men lidt god tidsfordriv kan kassen vel bruges til - og så kan enkelte af de erhvervede teknologiske færdigheder, så som at scanne et billede ind og bruge det i en tekst måske fastholdes og udskyde seniliteten.

Spøg til side. Lærernes og i særlig grad speciallærernes og terapeuternes brug af "ny teknologi" og drømmen om at kunne hjælpe handicappede til et bedre og værdigere liv har været og var en drivkraft for os i de specialpædagogiske miljøer, og der vil i denne artikel ud fra et historisk perspektiv blive fokuseret på, hvad teknologien kan tilbyde handicappede, og hvad der skal til for at brug af teknologi bliver en succes i specialundervisning og rehabilitering.

(klip fra Politiken, 9. november 1980)

I Åndssvageforsorgen, som sammen med den øvrige særforborg blev overtaget af amterne 1. januar 1980, opdeltes menneskene i debile, imbecile og idioter efter IQ-tests, men det er nu nok ikke betydningen en "idiot" med en intelligenskvotient på 0-35, at journalisten brugte ordet.

Drengen på billedet er i øvrigt Christopher Nolan, som 7 år senere blev årets forfatter i England, og i den anledning fik en helsides artikel i Politiken Søndag med overskriften:

"Svært hjerneskadet afsløret som et geni" (Pol. 31. januar 1988). I "Handicap-Nyt", nr. 3, 1989 hedder det i anmeldelsen af Nolans selvbiografi "Enhjørningen - en beretning fra de stumme og lammedes verden" at en ung, handicappet "Spasser-Jeep" gennembryder kommunikationsmuren.

Sprogtonen var måske underlig, men der var ingen tvivl om håbet og intentionerne. Teknologien skulle være med til at give handicappede en stemme. Det huskes fra den tid, hvordan vores daværende amtsskolepsykolog sagde, at der ikke må være en eneste uopdaget Nolan blandt handicappede elever i Ringkjøbing Amtskommune. Og økonomi blev ikke nævnt i den sammenhæng.

På specialskolerne var der dog ingen computere i starten af 1980'erne. De kom først gradvist op igennem 1980'erne med Regnecentralens Piccolo-maskiner, Apples II-modeller, IBM-PC'en og ikke at forglemme Commodore 64 og Commodore Amiga.

Betænkning
vedrørende
folkeskolens
specialundervisning

Afgivet af det af Undervisningsministeriet
den 22. februar 1984 nedsatte udvalg

På specialskolen arbejdedes derimod med languagemaster, Jenka og lignende teknologier. Ældre kolleger fra den tid vil uden tvivl med glæde huske Bell & Howells fine Vintage Language Master i grøn kasse. Et eksemplar befinder sig uden tvivl i mange specialskolers depoter endnu, og måske står der også en Jenka.

I betænkningen fra 1984 om folkeskolens specialundervisning står der om informationsteknologien nogle kloge ord, som godt kan tåle at blive gentaget:

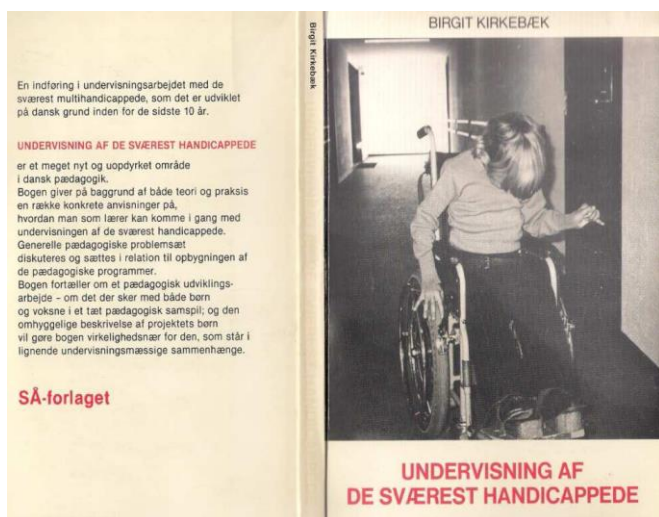
Betænkning nr. 1002
1987

"Specielt i relation til brug af datamater skal peges på, at informationsteknologien rummer mange muligheder som supplement til den øvrige undervisning. Erfaringerne viser, at den hensigtsmæssigt anvendt kan tilføre undervisningen betydelige positive elementer. Samtidig må det erkendes, at risikoen for, at også sådanne teknologiske fremskridt blot udnyttes i rigide træningssituationer, er åbenbar. Derfor er det afgørende vigtigt, at datamaten og især udviklingen af programmel fastholdes indenfor ønskede pædagogiske referencerammer."

Og om børn og unge, der som voksne skal leve og styre i fremtidens højteknologiske og informationsspækkede samfund står der:

"De vil måske i endnu højere grad end tidligere generationer have brug for en styrkelse af den faglige kompetence, men der vil i høj grad også være brug for, at de får styrket de sociale og menneskelige sider af personligheden som modvægt blandt andet mod den brug af teknologien, som virker fremmedgørende og menneskeisolerende"

Morsomt at læse om teknologien som fremmedgørende og menneskeisolerende. Et sådant synspunkt findes sjældent blandt mennesker, som i længere tid har levet med et handicap, men synspunktet fandtes i en vis udstrækning blandt undervisere og andet hjælpepersonale.

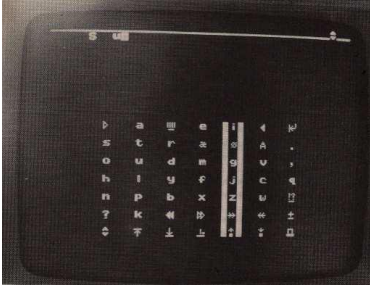

Definition af specialpædagogik - og ikke mindst udvikling af en undervisnings-tradition i relation til de sværest handicappede var i starten af 80'erne en kæmpeopgave for lærere og andet personale, som overgik fra Åndssvageforsorgens træningsskoler og nu skulle til at undervise alle efter folkeskoleloven.

Birgit Kirkebæk fik med sin bog *"Undervisning af de sværest handicappede"*, udgivet på SÅforlaget, stor indflydelse på undervisningsprogrammer og tankegang på specialskolerne.

Men problemet for teknologien dengang og vel også i dag, er at den er rigid og mekanisk. Den kan ikke tolke et svært handicappets barns kommunikative udtryk, og kan derfor komme til kort, hvis der ikke tænkes nyt og kreativt.

Mikrodatamaten, computeren eller kort sagt PC'en tilbød fra starten en stemme til den, der havde lært bogstaverne og lært at sætte bogstaver sammen til ord og sætninger. Kunne man blot bruge én kontakt (0-1-kontakt, lærte vi at sige) fandtes der programmer med mulighed for scanning.

Her et billede af et skærmtastatur med mulighed for scanning.

Først vælges den rigtige linje og derefter bevæger markøren sig ned i linjen, og det rigtige bogstav, tegn eller ord vælges ved tryk på en kontakt.

Hvordan kontakten skal være udformet har til stadighed været et emne i teknologi-miljøerne. I nakkestøtten, ved kinden, ved foden eller som her en kontakt til en spastiker med en del ufrivillige bevægelser. Med et håndtag til at holde venstre arm i ro kunne den knyttede højre hånd bruges til at aktivere kontakten.

At finde frem til den optimale betjening, en betjening som eleven/borgeren har kontrol over, og som giver mulighed for at gentage et valg, så at der er sikkerhed for, at "valget" er korrekt er en betydningsfuld del af en udredning af de kommunikative muligheder, og i dette arbejde fik de specialpædagogiske miljøer stor gavn af de fysioterapeuter og ergoterapeuter, som også arbejdede med børnene.

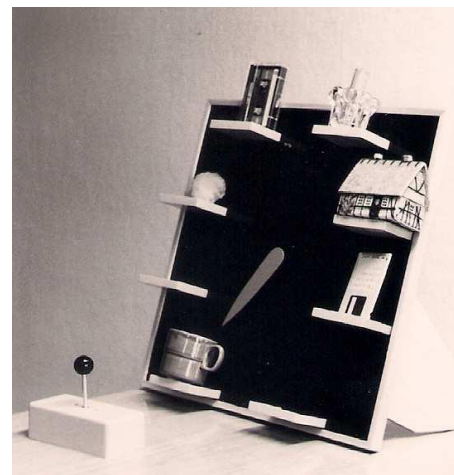

Betjening er dog ofte noget, som også skal læres.

Det er ikke noget et svært handicappet barn bare kan, så der blev tænkt gode tanker om legeomuligheder. Her et eksempel på en tavle til magneter, som blev udvidet med små hylder til konkrete.

Valgpilen kunne køre step by step hen til en hylde (et valg) eller den kunne kontinuerligt køre i begge retninger med den kontakt, som ses på billedet.

Vigtigt var det naturligvis, at barnets valg fik pædagogiske konsekvenser, ellers blev det jo hurtigt kedeligt at sidde og køre rundt med pilen.

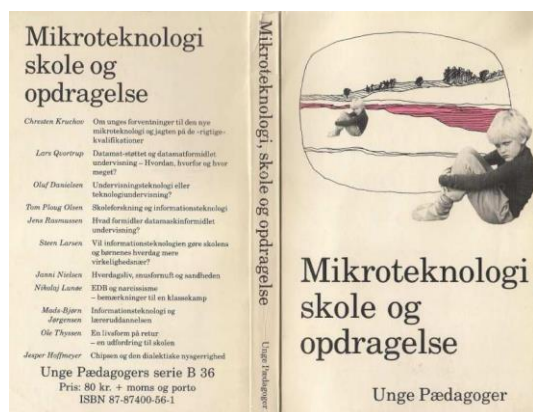
(Produceret af det det siden nedlagte Folkeskolens Materialelaboratorium)

Kommunikation med billeder og lyd var tidligt noget som blev overvejet i teknologimiljøerne, som vi begyndte at kalde os. I pensionistens kasse er f. eks. nogle sjove "skærmdumps" fra et program, som kørte på Commodores Amiga computer, som kom frem i midten af 1980'erne. At få en computer med mulighed for billeder i farver, lyd og tekst.

Det var bare super, og senere fik vi også programmer med mulighed for scanning af billeder enten lineært eller med billederne opstillet i matrixer.

Den ret mekaniske behaviorisme (S-R-teori) til træning oplæring af dyr og mennesker beskrevet først og fremmest af den amerikanske psykolog B. F. Skinner havde såvel tilhængere som arge modstandere i 1980'erne.

Tilhængerne kunne især findes i gruppen, som underviste "grænsepsykotiske" børn med adfærdsproblemer, men de fleste med interesse for brug af mikroteknologi, mikro-datamater og hvilke betegnelser, der nu blev brugt om teknologien, måtte jo indrømme, at næsten alle programmer, som var udviklet til computerne bestod af en påvirkning eller stimulus (S) på skærmen, som bearbejdedes af personen og udløste en reaktion eller respons (R).

Der efterlystes til stadighed gode programmer til leg og udforskning og udvikling, og de kom da lidt hen ad vejen, men det må bestemt indrømmes, at træning, træning og atter træning, det var det, som computerne var gode til.

Tidsskrifter som "Specialpædagogik" og "Unge Pædagoger" tog naturligvis emnet under kærlig behandling, og i kassen fra dengang er også et temanummer fra 1983 (dog først læst i 1985, ses det af notater i marginen)

Dele af en ung Steen Larsens konklusion må skrives ind på dette sted: *".. måske er det først når den næsten euforiske og messianske forventning til dette hardware er kølet af, og disse maskiner har fundet deres plads mellem andre vigtige redskaber som fotografiapparatet, fjernsynsskærmen og røremaskinen, at vi bliver i stand til at se computeren som et pædagogisk redskab i en større pædagogisk sammenhæng. Men indtil da må vi nok trækkes med, hvad jeg vil kalde de skærmterminale spejderdrengene. Folk for hvem disse computere indeholder svar på næsten alle pædagogiske spørgsmål. The technology is the answer, but what is the question?"*

Skærmterminale spejderdrengene! Den sad! Men, men da vi havde et højere formål end træning af færdigheder, nemlig udvikling af alternative kommunikationsmuligheder, bed kritikken ikke rigtigt på os.

Et af de allerførste projekter med et sådant højere formål på dansk grund er "DUKOM-projektet" fra 1983- 85. DUKOM stod for "Datamatstøttede systemer til undervisning om kommunikation". Bemærk at der står ikke til undervisning og kommunikation, nej det var til undervisning om kommunikation. Projektet blev finansieret af EDB-fondet og administreret af Ballerup Kommune, og havde til huse på Københavns Amts Specialundervisningscenter i Ballerup. Projektleder var centerleder Kirsten Nielsen med cand. pæd. psych.

Anne Vibeke Fleischer tilknyttet som fuldtidsmedarbejder.

"Projektets formål: Projektet er lagt an som en forundersøgelse med henblik på at etablere et udviklings samarbejde mellem en dansk EDB-virksomhed og Ballerup Kommunes skolevæsen. Hensigten med udviklings samarbejdet er at udvikle brugsklart programmel til kommunikation med og undervisning af særlige grupper af handicappede børn - i første omgang tænkes på høre- og talehæmmede elever samt svært bevægelsehæmmede elever "
(citeret fra den gule serie af pædagogiske forskningsrapporter nr. 34).

DUKOM-projektet med spørgeskemaer sendt rundt i hele landet skabte kontakt mellem mange som gik rundt med de samme tanker, og de fik også kontakt med udviklerne af COMPACT - et mikroelektronisk kommunikationsudstyr udviklet på Danmarks Ingeniørakademi af René Svendsen-Tune.

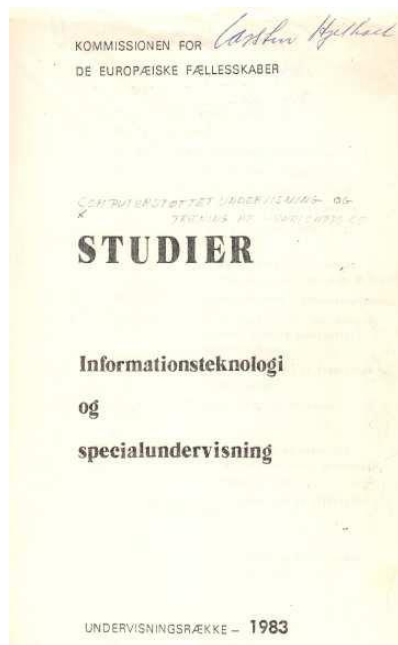
COMPACT-udstyret vejede kun 6½ kg og havde mulighed for at blive strømforsynet fra et kørestolsbatteri. Det kunne betjenes både med tastatur og 0-1 kontakt!

I Undervisningsministeriet sad mennesker, som godt kunne se mulighederne i at bruge informationsteknologi i specialundervisningen. Fremhæves skal et studie for Kommissionen for de europæiske fællesskaber af undervisningsinspektør Jørgen Hansen fra 1983! Måske er det på tide, at vi holder op med at tale om "ny teknologi"?

(fandt et billede af udstyret i Sclerosen, nr. 5, 1987, hvor Frank Dalhoff og Søren Vintergaard demonstrerer).

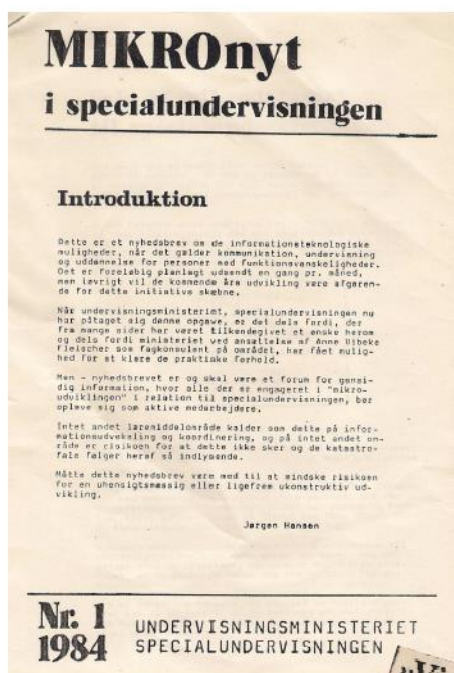
Hjulpet af Søren Vintergaard demonstrerer Frank Dalhoff hvorledes han ved hjælp af pegepinden kan skrive på computeren.

Det 30 år gamle studie er stadig læseværdigt, og jeg kan ikke lade være med at citere lidt fra forordet, for at demonstrere den grundlæggende humanistiske tankegang, som lå bag indførelsen af hjælpemidler til kommunikationsformål:

"Informationsteknologien er et hjælpemiddel, der skal bruges af mennesket, det må aldrig blive omvendt.. at realisere princippet er ligeså vanskeligt, når det gælder informationsteknologien, som når talen er om andre af menneskehedens landvindinger: Armbrosten, benzinmotoren, atomenergien, televisionen etc. ..

Denne rapport skal imidlertid ikke behandle informationsteknologien som en generel trussel mod menneskets frihed, men som en chance for øget frihed til mennesker, hvis frihed på baggrund af et handicap i deres daglige udviklingsmuligheder er begrænset"

Ovennævnte studier og et møde den 26. januar 1984 med indkaldelse af en kreds af interesse-rede blev omsat i nogle nye initia-tiver:

1. Ansættelse af en fagkonsu-lent på området, Anne Vibeke Fleischer.
2. Udgivelse af et uprætent-i-øst lille tidsskrift "MIKRONyt", som kom i 27 numre frem til efteråret 1987. (forfatteren til denne lille artikel har et komplet sæt af alle numre af tids-skriftet)
3. Studieture til foregangs-landet England med blandt andet besøg på det den gang førende ACECenter i Oxford.

Initiativerne fik mange til at vågne op.

Andre end undervisningsverdenen havde øje for teknologiens potentiale. Der er her en klar parallel til den aktuelle debat om velfærdsteknologi.

Ingeniør Erland Winterberg, Århus, fik efter ansøgning i juni 1985 midler af Egmont Fonden til en forundersøgelse vedrørende etablering af et Dansk Center for Handicapinformatik og en rapport med forslag til etablering forelå allerede ultimo november 1985. Der er i rapporten en teknologi-begejstring som får smilet frem, også selv om det er og var dyb alvor for de involverede. Her tænker jeg både på de mennesker som håbede på hjælpen, og på de mennesker, som kastede egne sparepenge i projekterne.

Om teknologien siges i rapporten:

".. Informationsteknologien har allerede givet os de prisbillige og ydedygtige persondatamater (avancerede styresystemer, højopløselig grafik m.v.), der ved hjælp af kommunikations-systemer kan udveksle informationer (billeder, lyd, data) over store afstande.

Der arbejdes intenst med at finde bedre metoder til kommunikation imellem computere og mennesker (grafiske systemer, talesyntese, taleanalyse m.v.), og udviklingen indenfor trans-ducerteknologien har blandt andet givet os præcise og pålidelige målesystemer for tryk, vibrationer, fugt, lys og meget mere.

De første industrirobotter er allerede i drift rundt om i mange danske virksomheder, og der arbejdes overalt på at gøre robotkonstruktionerne mere og mere avancerede og prisbillige. Det forventes, at denne udvikling på mange måder vil komme til at minde om udviklingen indenfor

informationsteknologien, således at prisbillige og avancerede robotsystemer om få år vil være tilgængelige for en bred skare på samme måde, som persondatamater er i dag.

(Winterberg, december 1985)

Tiden var moden og Winterberg var en projektmager med gennemslagskraft: *".. jeg vil gerne slå en pæl gennem den myte, at teknologien gør mennesker ensomme og fremmede for hinanden"*, siger Winterberg. *"Jeg tror, at fru Jensen i sin moderne elektriske kørestol kommer i kontakt med flere mennesker nu, end den gang hun var afhængig af, at en af plejerne havde tid til at skubbe den manuelle kørestol"*

Og igen et par klip - begge fra Computerworld:

(En ung undervisningsminister Bertel Haarder, er indstillet på, at softwareudviklere skal sikres afsætning - og SF er næsten enige)

Dengang som i dag var der et håb om at "Handicapteknologi" kunne blive en niche for danske teknologivirksomheder.

Kort fortalt DATCH, Dansk Teknologicenter for Handicappede blev oprettet med base i Århus fra foråret 1987 som et fireårigt projekt med midler fra først og fremmest Egmont Fonden. Andre deltagere i finansieringen var Jydsk Telefon, Århus Amt, Landsforeningen af Vanføre, Muskel-svindfonden, Dansk Metalarbejderforbund, Socialstyrelsen og Undervisningsministeriet.

Men tidsskriftet MIKROnyt fra Undervisningsministeriet stoppede med en lidt kryptisk kommentar fra Anne Vibeke Fleicher i det sidste nummer (nr. 5. fra 1987) *"Dette nummer er desværre det sidste, som jeg er redaktør for, idet min beskikkelse "på de hidtil gældende vilkår" udløber med dette skoleår"*.

(Senere blev DATCH i øvrigt fusioneret med Hjælpemiddelinstittet i Høje Taastrup til HMI - for så pludselig at blive integreret i Socialstyrelsens VIHS i 2012)

Sideløbende med udviklingen på landsplan var spændende tiltag på vej rundt om i amtskommunerne. I den gamle kasse er mange klip og navne fra denne periode. Ingen nævnt og derfor ingen glemt, men mange, mange gode minder.

I Ringkjøbing Amt havde vi fra 1984 nedsat en arbejdsgruppe, som skulle komme med forslag til, hvordan vi ville organisere os på området. Jeg var blevet udpeget til gruppen, fordi jeg havde vist interesse for området ved at ansøge amtet om en Apple //e computer til afvikling af programmet "Talking Bliss Apple" til en spastisk pige på den specialskole, hvor jeg var ansat. Også centerleder Lars Thomsen, Specialundervisningscentret i Herning, var med i gruppen, og der blev fundet penge, og vi kom i gang med computere til kommunikationsformål til de bevægelseshæmmede børn, og i øvrigt også til en enkelt blind dreng.

I 1987 søgte og fik jeg en stilling som skolekonsulent for bevægelseshæmmede elever (vi var en lille meget eksklusiv gruppe på landsplan med kun 4 konsulenter). I stillingsopslaget stod også: *".. Ud*

over de almindelige konsulentopgaver omkring undervisning af bevægelseshæmmede elever indebærer stillingen også ansvaret for udbygning og udvikling af anvendelse af ny teknologi i den vidtgående specialundervisning og kompenserede specialundervisning for voksne. Interesse og erfaring fra dette område vil være en væsentlig forudsætning.." (pu-ha. Håber at jeg har levet op hertil i de efterfølgende 26 år)

Handicappede skal nyde godt af teknologien

Nyt forsøgsprojekt i amtet

Udviklingen inden for ny teknologi åbner også nye muligheder for handicappede. For at give de handicappede mulighed for at nyde godt af teknologien har amtet startet et to-årigt forsøgsprojekt. Projektet skal koncentrere sig om kommunikations- og handicapteknologi, og formålet er at øge de handicappedes livskvalitet og selvværd, fremgår det af amtets månedsbrev. Med projektet ønsker amtet også at øge af udnyttelsen af ny teknologi til gavn for handicappede i det vestjyske område. Der er afsat en halv million kroner til projektet for i

år og samme beløb næste år. Til at gennemføre projektet oprettes en gruppe med deltagere fra specialundervisningsområdet og amtets sociale sektor. Gruppen får til huse hos Amtscentralen for undervisningsmidler på H. P. Hansensvej i Herning. Opgaverne bliver især at formidle kendskabet til teknologiske hjælpemidler til personer, som via deres arbejde har kontakt med handicappede. Senere kan det også komme på tale at forestå afprøvning af hjælpemidler og oprette en genbrugsordning.

HF 13/19 -kk

Og vi fik vores teknologimiljø med teknisk assistance fra Amtscentret for Undervisning og ergonomisk bistand fra Hjælpemiddelcentralen.

Specialundervisningserfaringen måtte jeg så bidrage med.

Fra 1992 blev vi i øvrigt en afdeling i det nye Center for Kommunikation i Herning, og det er den stadig.

Dejligt at kunne aflevere en stærk levedygtig afdeling.

Der er for mig ingen tvivl om, at kommunikationsteknologier har potentialer til at hjælpe handicappede. I de første 30 år synes især mennesker med ingen eller begrænsede kognitive vanskeligheder, at have taget teknologiløsningerne til sig. Blinde og svagsynede, døve og hørehæmmede og bevægelseshæmmede har i den grad taget teknologien til sig, og de er ikke blevet mere isolerede eller har fået begrænset deres frihed.

Tværtimod. De har fået muligheder, som ingen turde drømme om for 30 år siden.

Med hensyn til de allersværest handicappede, som vi også så gerne ville hjælpe, er jeg mere usikker. Det bliver oftest en for simpel teknologi, som at tænde og slukke for lys og lyde eller simple valgmuligheder.

I længden ikke spændende nok til at kunne fastholde interessen. Teknologierne til snoezelhuse og lignende har været inspirerende - ikke mindst i udviklingsfaserne, men det har været svært ikke at havne i noget stereotypet. Området har brug for innovativ tænkning.

Succes med teknologiløsningerne er synes at være en kombination af vilje hos den handicappede og nære pårørende, god implementering (målrettet specialundervisning), teknisk support (når dette kræves) og godt stabilt isenkram.

Tak for samarbejdet til brugere, kolleger og samarbejdspartnere gennem årene.

Det har været en fornøjelse og et privilegeret arbejdsliv.

--- 0 ---

En bøn fra kassereren..

v/Gert Krabsen

Det er altid en udfordring at tiltræde som kasserer i en forening. Og ikke mindst i én som ISAAC med en skøn blanding af privat- firma- og institutionsmedlemsskaber.

Der sker mange forandringer, navneændringer og personaleflyt i disse år, også i ISAAC's medlemsskare.

I den forbindelse vil jeg gerne opfordre til at give mig et praj, hvis I skifter kontaktperson, adresse, e-mail adresse el.lign, så vi kan holde medlemsregisteret så opdateret som muligt. Også af hensyn til koordineringen med ISAAC International.

Send en mail til kasserer@isaac.dk

--- 0 ---

ISAAC 2014 i Lissabon

- Discover Communication

Som altid vil vi i bestyrelsen gerne høre, hvilke af ISAAC's medlemmer der regner med at deltage i konferencen i Lissabon til sommer. Vi plejer én af dagne at samle alle danskere til et 'sandwich-møde'.

Og vi vil da især gerne høre, hvis danske deltagere – det være sig ISAAC medlemmer eller ej – har fået optaget præsentationer, workshops eller posters på konferencen.

Foreløbigt ved vi, at TAVSgruppens Kierkegaard-projekt er blevet optaget – men om det er som indlæg eller som 'poster' ved vi ikke endnu ☺..

IKT-messe

v/Gert Krabsen

Årets IKT-messe – HIT-messens afløser – arrangeres igen i år af IBOS. Det er vigtigt, at der fortsat er en stor, bredt dækkende konference/messe /udstilling på IKT-området til supplerung af ISAACs konference, som jo mere specifikt har fokus på aspekter af ask.

Det er på IKT-messen man møder forhandlerne, ser de nyeste dimser osv.

Det overordnede formål med IKT messen er, at *fastholde og udbygge et tværfagligt nationalt vidensnetværk for personer, der arbejder med mennesker med specielle behov i forhold til kommunikation.*

En god messe kommer imidlertid ikke af sig selv, og vi opfordrer derfor til at I overvejer, om I har – eller kender nogen der har - et godt emne at byde ind med.

IBOS har etableret en "følgegruppe" som skal hjælpe med at fastholde et højt fagligt niveau for messen. Følgegruppen har repræsentanter for arrangører, udstillere og gæster, herunder ISAAC Danmark.

INDBYDELSE TIL AT HOLDE FAGLIGT OPLÆG PÅ IKT-MESSE & KONFERENCE 2014

Flere end 1.000 fagfolk, brugere og forhandlere mødes på IKT-Messe & Konference for at præsentere og holde sig opdateret om det seneste nye indenfor informations- og kommunikationsteknologiske hjælpemidler til mennesker med alle former for funktionsnedsættelser.

Du indbydes hermed til at indsende forslag til et fagligt oplæg på IKT-Messe & Konference 2014, som holdes den 2.-3. september på Hotel Nyborg Strand.

Vi søger oplægsholdere med lyst til at dele viden og erfaringer om anvendelse, innovation og nytteværdi af IKT-hjælpemidler og velfærdsteknologi. Gerne på baggrund af praktisk erfaring, konkrete projekter, udviklingsarbejde eller lignende.

Oplægget skal vare 45 eller 90 minutter og bør omhandle et af følgende fem faglige spor: Kommunikation, hørelse og døvhed, specialundervisning, velfærdsteknologi eller syn. Oplægget skal henvendes til fagpersoner, der arbejder med personer med kommunikative og kognitive funktionsnedsættelser, fx tale- og hørepædagoger, speciallærere, IKT-konsulenter, ergo- og fysioterapeuter.

Send en kort beskrivelse af dit oplæg - gerne i overskriftsform - til messekoordinator Annemarie Enevoldsen: ahe@ibos.dk. Du er meget velkommen til at ringe på tlf 39 45 23 13 for at få flere oplysninger.

KONTAKT

IKT-MESSE & KONFERENCE

2. - 3. september 2014 på Hotel Nyborg Strand

Messekoordinator
Annemarie Enevoldsen
mail: ahe@ibos.dk
tlf: 39 45 23 13 / 40 91 26 19

TILMELDING

Frist for at indsende beskrivelse af oplæg er den 14. april 2014.
Sendes til ahe@ibos.dk

Du får besked, om dit oplæg kommer med i årets program den 5. maj 2014.

OM IKT-MESSE & KONFERENCE

IKT-Messe & Konference byder på faglige seminarer, foredrag, produktpræsentationer samt en omfattende udstilling af hjælpemidler indenfor IKT (informations- og kommunikationsteknologi).

Dette er en unik mulighed for at få og dele ny og højt specialiseret viden om IKT-løsninger og deres praktiske anvendelse.

Konferencen har fem faglige spor: Kommunikation, hørelse og døvhed, specialundervisning, velfærdsteknologi samt syn.

Læs mere på www.ikt-messe.dk

ISAAC Danmark har 25 års jubilæum

Vi har en gave til dig!

Vi glæder os til at præsentere dig for en inspirerende og engageret oplægsholder fra USA, Linda Burkhart, den 26. og 27. maj 2014.

Vil du gerne blive bedre til at skabe et empatisk og understøttet kommunikativt miljø for mennesker med svære kommunikationsmæssige udfordringer? Linda giver på dette seminar praktiske idéer til og forklarer begreber, der ligger til grund for hendes praksisvalg.

Din kursusafgift dækker kun lokaler og forplejning, ISAAC dækker udgifter til oplægsholder. Arrangementet er uden overnatning.

Om seminaret:

Børn og voksne, som har betydelige fysiske og multiple udfordringer, og børn og voksne i den svære ende af autismspektret, må ofte kæmpe for at få adgang til kommunikation, interaktion og læring.

Linda er praktiker og arbejder med børn. Mange idéer kan sagtens overføres til voksenområdet.

Dette 2 dages seminar vil tage spørgsmål op som:

- Hvad kan vi lære af hjerneforskning, som kan hjælpe os til at motivere børnene og give dem muligheder for aktiv læring?
- Hvilke strategier hjælper med at give disse børn en følelse af kontrol og muliggør interaktion og kommunikation?
- Hvordan påvirker cortical synsindsættelse (CVI) læring?

Det vil blive demonstreret, hvordan læringen af supplerende og alternativ kommunikation ER og SKAL være parallel til den sproglige udvikling, alle børn gennemgår, når de lærer at tale. Linda vil også fortælle kort om PODD kommunikationsbøger. Bemærk dog, at seminaret ikke er et PODD kursus.

Linda Burkhart

Er en amerikansk, international anerkendt pioner og specialist, når det gælder understøttet kommunikation og støttende kommunikationsteknologi til børn med svære udfordringer. Hun har udviklet adskillige tilpassede kontakter og innovative strategier til at bruge sammen med børn med svære kommunikative udfordringer. Linda er forfatter til et antal bøger, software og artikler omkring støttende teknologi og understøttet kommunikation. Hun har arbejdet 15 år som klasselærer for børn med svære udfordringer, 8 år som specialist for *Center for Technology in Education* i et projekt med *Johns Hopkins University* og *The Maryland State Department of Education*. Hun arbejder nu som selvstændig konsulent.

www.lburkhart.com